

Franckesche Stiftungen zu Halle

Memoria Theologorum Wirtembergensium Resuscitata, h.e. Biographia Præcipvorvm Virorum, qui à tempore Reformationis usque ad hanc nostram ætatem ...

Accessit Elenchus Scriptorum tum editorum, tum in Manuscriptis latentium cum
Supplementis atque Indicibus necessariis

Quibus Historia Ecclesiastica Wirtembergiæ Et Montispeligardi, Productis Diversorum
Theologorum Joh. Brentii, Val. Vannii, Martini Frechti, Ægidii Hunnii, Joh. Assumi, Andr.
Osiandri, &c. literis ...

Fischlin, Ludwig Melchior

Ulmæ, Anno M.DCC.X.

VD18 90845404

De Petro Paulo Vergerio & eius Actis.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-216299

De Petro Paulo Vergerio & ejus
Actis.

*Circa Annum 1555. in VVirtembergiam
venit*

PETRUS PAULUS VERGERIUS, *An. 1555.*
Episcopus Justinopolitanus, quem
inter Theologos Wirtembergiæ recensere dubitavi-
mus rationibus ducti haud nullis. Primò namque
Vergerius nunquam apud nos docuit publicè, sed
privatam vitam egit. Deinde à quibusdam (maxi-
mè ab Authoribus Historiæ Gothanæ, qui Illust.
Bœclerus & B. à Seckendorff fuisse perhibentur,
p. 764.) nulli se Confessione addixisse scribitur, quod
ipsum D. Jacobus Andræ subinnuisse videtur, quan-
do controversiarum religionis non usque adèd peri-
tum fuisse testatus est. De industriâ igitur histo-
riam ejus in Supplementa distulimus. Duo autem
fuere Vergerii cognomines, prior Justinopoli in Istriâ
natus, Chrysoloræ Byzantini Philosophi Venetiis
Græcas literas docentis quondam auditor, qui cla-
ruit in Concilio Constantiensi, Anno 1420. teste
Trithemio in libr. de script. Eccl. Junior autem hic
Vir fuit non solum in Theologiâ Pontificiâ sed & ju-
risprudentiâ eruditissimus. Anno 1530. Legatus in
Germaniam ad Comitata Augustana à Pontifice Cle-
mente VII. cum plenâ potestate missus est, in qui-
bus, quâ ratione potuit, Lutheranis obstitit, pri-
mipilares verò Pontificios, Fabrum, Eccium, Nau-
seam, ut strenuè rem agerent, muneribus ornavit.

(H)

An.

De

Anno 1533. Ferdinando Regi Romano filiam Catharinam unâ cum Georgio Marchione Brandeburgico è S. Baptismo suscepit. Anno 1535. iterum iussu Pontificis Pauli III. in Germaniam reversus & ad omnes Principes Protestantes profectus Concilium illis Mantuæ futurum indixit: Eâdem in legatione Lutherum convenit Witebergæ, eumque ab instituto suo dimovere frustra tentavit. Anno 1536. cum Principes & Ordines Protestantium per literas ipsi respondissent, liberum postulantes concilium intra Imperii fines loco opportuno, quod Cæsar ipsis sit pollicitus, magnâ celeritate Romam reversus est Vergerius, legationem Pontifici renunciâns, qui celeriter eum Neapolin, ut eam Cæsari commemoraret, misit. Reversus inde Episcopus Madrusiensis & non multò post Justinopolitanus factus est. Anno 1537. Cardinalem Aquensem, legatum in Germaniam missum, iussu Pontificis cum & ipse seriò res Pontificis ageret, statum Germanicæ edocuit, quomodo scil. quisque prensandus & appellandus esset. Anno 1541. ad Comitia Wormatiensia, tanquam Galliæ regis causâ, sed revera, ut Pontificis rebus eò rectius inservire posset, à Pontificè missus, composuit ibi typisque edidit orationem de Unitate & pace Ecclesiæ, & ut re infectâ, ducendo enim tempus & nectendo moram, diverticula Pontificii quærebant, concilium id finiretur, effecit. Sicque longo tempore utilis ejus opera fuit Romano Pontifici. Verum ab hoc tandem defecit hâc occasione mirabili: A Concilio Wormatiensi Romam venientem Vergerium Pontifex inter alios Cardinales creandos assignavit: Sed cum essent, qui insusurrarent, multa Verge-

Verge
Luthe
ubi V
purga
dit:
confu
perlut
Bapti
profes
suam
gratul
doctri
toribu
nius)
violen
lem C
tit.
causâ
Vener
ubi c
speran
confi
jam f
esset
quos
Wirt
recep
litera

Ch

C

Vergerium consuetudine Germanorum factum esse Lutheranum, consilium Pontifex mutavit. Hoc ubi Vergerius ex Cardinale Ginutio audiisset, ut se purgaret, librum conscribere cepit, cui titulum dedit: *Adversus Apostatas Germaniæ*. Dum autem confutandi causâ libros adversariorum diligenter perlustrâisset, victum ipse se sensit, & ad fratrem Joh. Baptistam Vergerium, Polæ Civitatis Episcopum, profectus, rem ipsi totam commemoravit inque suam sententiam pertraxit, mutuoque ita sibi congratulantes populum per Istriam in verâ Evangelii doctrinâ erudierunt. Ortâ verò deinde ab Inquisitoribus (inter quos primas tenit Annibal Grisonius) gravi contra Lutheranos persecutione, horum violentiâ coactus, Mantuam ad Cardinalem Herculem Gonzagam, cui familiariter notus erat, divergit. Inde Tridentum ad Concilium purgandi sui causâ profectus à Legatis Pontificiis discedere iussus, Venetias & inde Patavium se contulit Anno 1548. ubi cum aliis spectator fuit miserabilis Exempli desperantis Francisci Spieræ, quo magis magisque confirmatus & Spontaneum exilium eligens, cum jam frater Episcopus Polæ non sine veneni suspicione esset mortuus, ad vicinos Rhætos pervenit, apud quos cum annis aliquot docuisset Evangelium, in Wirtembergiam pervenit (a) à Duce Christophoro receptus, qui Anno 1555. sequentes ad eum dedit literas:

Christophorus, Dei gratiâ Dux Wirtembergensis.

(H) 2

Salu-

(a) *Melchior Adami p. 59. seqq. Paulus Freberus Theatr. p. m. 206.*

Salutem Reverende, fidelis & dilecte Amice. Red-
ditæ sunt nobis vestræ literæ, ex quibus inter cætera
cognovimus quædam in causâ religionis vestrâ manu
Latine scripta, à Pastore Campidonensi, cui ante ea
tradideratis, amissa ac intempestivo quodam casu ad
Sacramentum. Regiam delata esse. Quamvis vero
non dubitamus, vos vero & pio studio in Evangelio
Christi propagando ferri. Tamen ægrè nec liben-
ter accepimus, vos adhuc hisce in rebus tantâ libertate
passim uti, præsertim cum hâc nihil proficere, eam-
que ad rem ipsam parum facere, vel ipse animadver-
tere potestis. Cuperemus itaque vos in scriptis &
sermonibus vestris (quoad ejus fieri potest) *modera-
torem nonnihil & cautiorem esse*, maximè hisce
adhuc temporibus & in hoc rerum & Ecclesiarum
nostrarum difficili statu. Cæterum cum nunc Göp-
pingæ degere vos intelligamus, ubi tanquam in loco
celebriore propter multorum ibidem varia & fre-
quentissima itinera, vos (qui haud dubiè à plurimis
accuratius ac infensius observamini,) non prorsus si-
ne periculo versari judicamus. Hortamur inde se-
cedentes in locum aliquem tutiorem hujus Ducatus
nostri commigretis. Datæ Stuttgartian. XVI.
Februarii, Anno 1555.

Reverendo, fidei ac nobis dilecto amico

Petro Paulo Vergerio.
Episcopo.

Paruit hisce Vergerius & Tubingam concessit, ubi
in Stipendio Ducali victum accepit, (eique Vineam
pro-

Proxi
app
quen
rarur
Vien
stoph
ut in
ne pe
retur
rebus
sum
rii su
no i
gular
peter
teret
sibi i
gata
tatus
nem
tur.
perm
set,
D. Ja
curat
Card
aspici
Vide
cem a
Dom
le qui
homo

Proximè adjacentem, | hodiernum Vergerii nomine appellari solitam, suis sumtibus etiam legavit. Frequens dein cum Maximiliano Romanorum Rege literarum habuit commercium, à quo Anno 1557. Viennam clanculum evocatus, veniam à Duce Christophoro cum rogasset, admonitus est ab eo literis, ut in itinere majorem aliquantò cautionem adhiberet, ne persona ejus agnosceretur & aliquid periculi strueretur. Abiit igitur Viennam mutato habitu & de rebus gravissimis cum Rege collocutus est, quarum summam Duci Christophoro aperuit, qui Consiliarii sui titulo eum jam ante abitionem ornaverat. Anno 1561. in gravem sese Vergerius suspicionem singulari facto conjecit. Cum enim à Legato Gallico peteretur, ut Dux Christophorus Legationem mitteret ad Colloquium Possiacenum, Vergerius eam sibi imponi optabat & urgebat. Quæ tamen illi negata fuit, quod in Theologicis controversiis exercitatus minimè esset, & ad obeundam hanc Legationem in negotio tam gravi minus idoneus judicaretur. Igitur vel indignatione & cupiditate vindictæ permotus, quod in petitione suâ repulsam passus esset, vel imprudentia peccans, fasciculum literarum D. Jacobo per Nepotem Aurelium Göppingæ tradidit, quem D. Jacobus secum in Galliam perferat Cardinali Borbonio inscriptas. Fasciculum hunc aspiciens D. Jacobus Aurelio Nepoti Vergerii dicit: Vide ne fortè sint literæ Uriæ. Aurelius hanc vocem ægrè ferens, ait D. Jacobo: Quo loco habes Dominum meum? judicas ne eum eo ingenio, ut tale quid faceret? Cui D. Jacobus: Tuus Dominus homo est. Aurelius contra Meus Dominus habet

(H) 3

in

in Galliis bonos viros magni nominis, qui in religione sinceri, & ipsius summi amici sunt. Ad eos scripsit. Id eo non est, quod tibi hoc nomine metuas. Difficulus autem acquiescens tandem Jacobus literas accepit Cardinali in Galliis reddendas. Cum verò pluvia Legatorum Wirtembergicorum literas ad Regem & Principes deferendas madefecisset, fasciculus Vergerianus idem expertus est. Unde Legati re deliberata Operculum fasciculi, illæsis Vergerianis literis, quas fasciculo contineri arbitrabantur, prorsus tollendum judicarunt, quod in quatuor angulorum partibus planè corruptum erat. Eo sublato nullas prorsus literas Vergerii inclusas invenerunt. Sed duntaxat libellus Cardinalis Veneti de laudibus Sodomix & historia de Papâ Johanna 8, depicta continebatur. Unde autem & à quo mitteretur, ne syllaba quidem operculo inscriptum erat. Quod cum vidißent Legati, Deo immortales gratias agunt, quod tam mirabiliter eos per istam pluviam summo periculo liberavit. Si enim fasciculus ille Cardinali redditus fuisset, in summum vitæ periculum non modò D. Jacobum, sed ceteros quoque ejusdem Legationis socios conjectum iri dicebant, quibus ingenia Gallorum nota sunt. Apud quos vix major injuria cuiquam accidere potest, quam si quis suppresso nomine sine literis, vel nudam, vel maculatam papyrum alteri transmittat. Ad vitandum igitur & effugiendum periculum simul operculum & abominandum scriptum de laudibus Sodomix impressum in ignem conjiciunt & comburunt. Postquam ergò D. Jacobus ex Galliâ reversus hanc de re Vergerium compellâßet, isque D. Jacobum recon-

conco
repre
fasci
xerit
rim
bet
latin
Tub
ejus
D. Ja
rat,
Con
dens
dein
quâ
colla
idqu
hoc

Re
Pet
ff

H

(
(

conciliatum optaret, intercessores graviter ipsum reprehenderunt, quod eum cum cæteris Legatis fasciculo exhibito in summum vitæ discrimen adduxerit, respondit tandem: Pono casum, quod voluerim D. Jacobum interficere, si est Christianus, debet mihi ignoscere. Tandem post multos libellos latinè & Italice editos mortalitatis legem explevit Tubingæ d. 4. Octobris, Anno Chr. 1565. & 7. ejusdem mensis in Sangeorgiano sepultus est, cui D. Jacobus Andreæ, qui ægrotantem sæpius accesserat, eique omnia officia humanitatis exhibuerat, Concionem funebrem habuit, ex 1. Tim. I. ostendens, quomodo Paulus fuerit Ecclesiæ persecutor deinde ad Christum conversus & Apostolus factus; quâ occasione constantiam Vergerii in verâ religione collaudavit. (c) Monumentum ejus honori positum idque renovatum in eodem templo non procul altari hoc est:

Epitaphium.

Reverendis. in Christo Patris ac Dn.
Petri Pauli Vergerii, olim Episcopi Justinopolitani Evangelicæ Veritatis amore in-
exilio mortui, Tubing. IV. Octobr.
An. M. D. LXV.

* * *

*H*Ac ego sum Petrus Paulus cognomine gaudens
Vergerii sanctâ contumelatus humo.

(H) 4

Qui

(b) Fam. Andrean. p. m 130. seqq.

(c) Crus. Annal. P. III. p. 725.

Qui Justinopoli dicebar Episcopus olim

Legatus fueram regna per ampla Papæ.

Attamen abjecto mundus quem querit honore,

Cum verâ amplexus sum pietate fidem.

Sic volui potius pius exul in orbe vagari,

Quàm Præsul patriis impius esse locis.

Petrus eram primò, quia Te bone Christe negabam,

Petrus eram pascens post tibi, Christe, gregem.

Paulus eram, quia te contra, bone Christe, fremebam

Paulus eram pro Te, Christe, ferendo crucem.

Vergerius merito vergens dicebar ad orcum;

Vergerius vergens dicar ad astra poli.

Quisquis es in meritum Christi qui fidis, ad urnam

Accedens nostram talia vota feras :

Vergerius fclerat qlli CLarUs EpiscOpUs oLIM

eX JvstinopLI VIVat in arCe poLI.

Hoc Epitaphium cum sustulissent Interim Pa-
pistæ Anno 1615. reparavit Theol. ibid. Sti-
pendium sumtibus Ducal. Anno M. DC.
LXXII. (d)

Manifestum est ex his Vergerium in Augustanâ
Confessione piè mortuum esse, cui etiam in suis Dia-
logis per honorificum testimonium exhibuit, pro-
ut idoneis argumentis comprobatum dedit B. Caro-
lus. (e) Attamen in primis Conversionis suæ annis
nulli parti strictè addictum fuisse vero haud est ab-
simile. Itaque conciliari possunt hæc temporum di-
stinctione

(d) Vid. Rumesch Charitum & Charitum Applausus,
p. m. 60.

(e) Würtemb. Unschuld. p. m. 279, seqq.

stin
G. An
gerio
damu
terun
satile
quod
retur
cken
qui L
refer
po L
156
zaga
sulpi
Exer
nostr
Don
lent,
prop
insup
dem
omn
ne f
mat
post
fide
Ver
gan
gru

functione observatâ, quæ ex Domino Seckendorffio G. Arnoldus, & adversus istum B. Carolus de Vergerio annotavit. Nec enim, si probè rem expendamus, omninò sunt *absurda*, quæ hic & ille referunt. Neque de iis controverti opus est. Versatile ingenium Viro tribui, nec suspicione caruisse, quod conciliationem religionis quovis modo moliretur & ad vetera sacra redire cogitaret Illustris Seckendorffius (f) habet. Ubi laudat Pallavicinum, qui Libr. XV. cap. X. §. 13. & seqq. colloquia ejus referat, cum Zacharia Delphino, Veneto, Episcopo Lesinenfi, Pontificio in Germaniâ Nuncio Anno 1561. habita, itemque literas ad Herculem Gonzagam Cardinalem Mantuanum datas, ex quibus suspicio illa confirmari posse videtur. Et sanè, si Exempla nonnullorum, qui è castris Pontificis ad nostra sacra transierunt, præsertim Marci Antonii de Dominis, & continuas, quibus blandè revocari solent, pollicitationes cum perpetuis Satanæ, Mundi, propriæque carnis tentationibus, quas sustinere ferè insuperabiles certum est, consideremus, facile quidem concludi possit, suspensionem de Vergerio non omninò vanam fuisse. Cum vero Pontificis solenne sit istiusmodi Viris, maximè qui in summa existimatione apud ipsos fuere, animum rediturientem post fata demum affingere & Pallavicinus sublestæ fidei Scriptor ab ipsius religionis sociis habeatur; Vergerius autem à tempore, quo literas ad Gonzagam reditus futuri indices exârassè perhibetur, integrum quadriennium adhuc Tübingæ perseveraverit,

(H) §

meti-

(f) Hist. Luther. P. III. p. 601.

merito constantiæ in verâ fide laudem à D. Jacobo tulit , quæ omnem desultoriæ levitatis suspicionem, saltem ex lege charitatis, diluere debet. Addimus hîc

Summam earum rerum, quæ Vergerius ex Austriâ rediens (de habito cum Maximiliano , Rege Romanorum , Colloquio) Christophoro Duci renuntiavit, in Manuscripto benevole nobis communicato,

OMnia, quæ de rebus Austriacis narravi, eò potissimum tendunt, ut V. Illustrissima Cels. intelligat Papam nullum tempus intermittere , quo per suos Jesuitas, aliaque instrumenta, & practicas non anxie quærat subvertere bene cæptas reformationes Ecclesiarum, præsertim vero Serenissimi Maximilianii pium animum, hunc tamen manere constantem, Deo gratiæ.

Dixi inprimis Nuncium Apostolicum Maximiliano dixisse Papam (ut ulcisceretur Philippum Angliæ Regem) se velle Illustrissimis Germaniæ Principibus liberam relinquere religionem, dum modo unâ cum ipso Papa caperent arma contra Carolum Quintum, atque ipsum Philippum. Ipsumque Papæ Nuncium se jactasse quòd Papa jam traxisset Albertum Brandeburgensem in suas partes.

Deindè dixi Papam, facta pace cum Philippo, misisse Secretarium ad Ferdinandum, sub persona seu larva Jesuitæ, qui primum conquereretur ipsum Ferdinandum nimis fuisse colloquio Vormaciensi,

ciensi, ita ut ipsum colloquium procedere potuisset, nisi collocutores catholici fuissent diligentes, & Secretarius ille disertè dixit, quod Papæ valdè carum fuerit, quod dicti collocutores colloquium interturbaverint.

Dixi etiam de hoc secretario Jesuita, quòd dixerit Ferdinando, Papam conqueri, quod Philippus pauciores jam comburit propter Confessionem nostræ fidei, quam Rex Gallorum.

Dixi Maximilianum noluisse ad se admittere Secretarium illum, qui tertio tentavit suam Regiam Cels. accedere, adjutus etiam à Martino de Guzman, sed fuisse spretum & contemptum.

Addidi Eundem Maximilianum solere graviter objurgare & vexare Jonam Vice-Cancellarium, quando eum audit laudare Papam & Roman. Ecclesiam.

Dixi de gravissimis contentionibus, quæ fuerunt inter Ferdinandum & Phauserum prædicatorem Maximiliani, & de literis invicem scriptis, ac de gravissimis atque ignominiosissimis verbis, quibus Ferdinandus ipsum Phauserum oneravit, suam indignationem ac mortem etiam minando, nisi desisteret à nostra doctrina prædicanda. Imo multa gravia verba pronuntiando contra omnes, qui sequuntur nostram piam doctrinam, & præcipuè contra vos Illustrissimos Germaniæ Principes.

Ita in summa ut affirmari possit, Ferdinandum nunquam fuisse tam acerbo animo, atque amaro Zelo contra nostram religionem, ut nunc est.

Præ-

Præcipua causa est, quod sua Majestas videat Maximilianum (quem Pater excepta religionis causa) plus quam dici possit, amat planè accessisse ad partes nostras, atque unà cum eo maximam partem hominum, qui sunt in ditionibus suæ Majestatis: Est itaque inflammato animo, quod videt se non potuisse tanta diligentia qua usus est per multos annos retinere cursum nostræ Doctrinæ.

Dixi quomodo sua Majestas tentaverit collocare filios Maximiliani sub institutione & disciplina alicujus Jesuitæ, Maximilianum verò viriliter restituisse.

Dixi Ferdinandum cum Francfordiam venturus esset eo animo fuisse ut (si pro consequenda dignitate imperii necesse esse videret) libenter juraturus fuisset se non molestum futurum nostræ religioni. Nam Papa absolutionem ei fuisset daturus à jramento. Si illud non servasset.

Dixi deinde Maximilianum & solere conqueri, quod sit tamquam puer qui visitet Scholas, ideo necesse habere ut informetur adhuc de his quæ ad nostram religionem pertinent, revera enim neque sua Regia Celsa, neque qui illi assistunt sunt benè in hac causa exercitati, putant enim se posse dissimulare, & missis interresse, se posse accipere coenam sub utraque specie ex manibus sacrificuli papistici, atque alia hujusmodi. Dixi ergo tum Regem, tum reliquos, qui illic videntur amare Evangelium esse juvandos, Regemque ipsum & reliquos hoc petere ut juventur.

Præcipuè vero Nobiles qui sunt in ipsa Austria, Stiria, Carinthia, & Carniola. Qui gratissimam habue-

habu
Slav
ris T
quib

bere
lianu
Vest
Dein
Nan
an p
obtin
norm
milia

bapt
ed c
non
perin
pter

Con
enin
vero
mal
quo
rem
si su
Reg
pro

habuere Versionem Novi Testamenti in linguam Slavicam, petuntque sibi adornari Versionem veteris Testamenti, & alios selectos aliquot libros mitti, quibus possint proficere.

In primis petunt ut V. Cels. velit eos habere commendatos, primum apud Maximilianum, apud quem omnes jam norunt Cels. Vestram plurimum valere gratia & autoritate. Deinde in Comitibus quæ proximè celebrabuntur. Nam in animo habent mittere Legatos & experiri an possent à suo Domino per Vestram intercessionem obtinere libertatem reformandarum Ecclesiarum ad normam Evangelii.

Hæc sunt præcipua Capita quæ de statu Maximiliani & statu rerum Austriacarum dixi.

Addidi de Moravia, quod ea abundet Anabaptistis magis quam unquam antea, & quod nuper eò confluerint circiter XXX. profugi & Italia, nec non, quod illi Anabaptistæ nuper susceperint, & ceperint defendere articulum illum de Trinitate propter quem Gribaldus fuit condemnatus.

De Boëmia dixi, quod Valdenses cum eorum Confessione valde illic proficiunt, confirmantur enim & augetur numerus cotidie. Maximilianum vero pessimè sensisse de illis, atque existimasse esse malos Viros cum mala doctrina; me autem sperare, quod suæ Regiæ Cels. talem opinionem, atque errorem ademerim, quod magni momenti existit, nam si sua Regia dignitas pervenisset ad administrationem Regni antequam illo errore exutus fuisset, aliquid profectò durius in bonos Valdenses statuisset.

De

De rebus Polonicis dixi, Laschum sperasse quod potuerit trahere in suam de Eucharistia sententiam, imo se jactasse quod jam traxisset Magnificum D. Jacobum ab Ostrogum, quod si verum fuisset Laschus totam Poloniam sibi lucrificisset. At ostendi literas V. Cell. quas ad me scripsit unus ex Concionatoribus ejusdem Magnifici D. Jacobi, qui affirmat Dominum suum nihil voluisse immutari in Confessione Valdensium, sed in ea Constantem velle manere.

Addidi & lectis eisdem literis ostendi quod Theologi Helvetii scripserunt & miserunt in Poloniam censuras, & reprehensionem in Confessionem Valdensium suadentes ut ista Confessio atque Augustana ejecta, suscipiatur illic Helvetica Confessio.

Quare cum Helvetii non desistant sollicitare Polonos, ut à Confessione nostra discedant, reverenter consului quod sit talibus practicis, aut missa (quando Comititia illic celebrabuntur,) legatione, aut alio modo occurrendum, qua de re tunc pluribus agam cum Palatini Vilnensis literæ ea de re advenierint.

Scripta P. P. Vergerii.

*A*ctiones tres ad Paulum IV. Pontificem Concilii Tridentini renovationem molientem, sub ficta Secretarii Pontificii personâ institutæ.

Consilium sub nomine Cardinalium Bononiæ, An. 1553. à Julio III, congregatorum de reformatione conscriptum.

Epistola

Episto
ve
tis
Dialo
pui
Bo
15
Anno
ma
lon
Dissen
do
tri
tra
Re
Schol
Jo
di
Hec
15
Palla
an
Re
dr
Pa
Q
ve
J
ge
be

Epistola ad Sigismundum Poloniae Regem, in qua de vexationibus Pontificis per multos annos a se toleratis queritur.

Dialogi quatuor contra Stanislaum Hosium, Episcopum Varmiensensem, postea Cardinalem, Alberto Borussiae & Nicolao Radziwilio Olivae Duci Anno 1559. dedicati.

Annotationes in Catalogum librorum haeticorum Romae editum ad Stanislaum Comitem ab Ostrog. Polonium eodem Anno 1559.

Dissertatio de Idolo Lauretano ex lingua Italica à Ludovico Vergorio, quem nepotem vocat, id est, fratris filium versa Anno 1556. cui adjuncta sunt Petrarchae testimonia, quod Papa sit Anti-Christus & Roma Babylon.

Scholia in binas Pauli IV. literas Anno 1563. edita ad Joh. Tarnovium Castellnaum Cracoviensem & Ordines regni Poloniae.

Hæc Primo Tomo continentur, Tubingæ excusæ Anno 1563. in 4.

Pallavicinum de iis conqueri, raròque hodiè inveniri annotat Seckendorff. l. cit.

Extat etiam ejus Revocatio Germanicè versa & Revocation. Jac. Reibingii annexa per Lucam Osiandrum, Juniores sub titulo: Wider, Ruff Petri Pauli Vergerii, welcher in Zeit Er zu Capodistria Bischoff gewesen / zweymal in Teutschland von dem Papst gesandt worden / ausser dem Italiänischen verteutsch / von Ludovico Vergerio, Anno 1558. gedruckt zu Tübingen / bey Dietrich Werlin / Anno 1622. in 4.

De